

Олена Скрипник кандидат історичних наук,
доцент кафедри всесвітньої історії та методик навчання
Уманського державного педагогічного університету імені Павла
Тичини

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ООН: ВИТОКИ КОНЦЕПЦІЇ НАГЛЯДОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Анотація. Мета статті – дослідити обставини виникнення концепції наглядових операцій ООН, як початкової форми миротворчих операцій та з'ясувати їх роль у миротворчій діяльності на прикладі роботи таких перших груп як Організація Об'єднаних Націй для спостереження за виконанням умов перемир'я (UNTSO) та групи ООН для спостереження в Індії й Пакистані (UNMOGIP). *Методологія дослідження* ґрунтується на використанні методів джерелознавчого аналізу, а також проблемно-хронологічного, ретроспективного, порівняльно-історичного та інших методів історіографічних досліджень. Події розглядаються в їх взаємозв'язку та в сукупності виявлених історичних фактів. *Наукова новизна* полягає у тому, що вперше досліджено історичний аспект участі ООН у вирішенні регіональних конфліктів другої половини ХХ ст., адже більшість робіт написані професійними юристами, політологами тощо, таким чином, в зв'язку з відповідною специфікою їхніх досліджень, історичні аспекти не могли бути висвітлені повною мірою.

В ході врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту ООН виробила нові методи забезпечення миру. Наприкінці 1940-х – початку 1950-х рр. державами-членами була розроблена концепція наглядових операцій ООН, як початкової форми миротворчих операцій. Створення цієї концепції дало значний імпульс розвитку миротворчої діяльності ООН. У функції спостерігачів ООН входили: спостереження, складання щоденних доповідей,

розслідування інцидентів, інспекція військових об'єктів. Таким чином, вони були основним джерелом інформації Ради Безпеки про ситуацію в регіоні.

29 травня 1948 р. було створено групу воєнних спостерігачів під назвою Організація Об'єднаних Націй для спостереження за виконанням умов перемир'я (UNTSO), що стало початком такого виду діяльності ООН. Згодом було сформовано таку ж групу ООН для спостереження в Індії й Пакистані (UNMOGIP). Саме досвід цих груп став основою для вироблення інших форм і методів підтримання миру.

Автор звертає увагу на те, що згадані в статті регіональні конфлікти, не зважаючи на зусилля ООН, станом на сьогодні залишаються невирішеними, отже ООН повинна розробляти більш ефективні міри їх врегулювання.

Ключові слова: ООН, Генеральна Асамблея ООН, Рада Безпеки ООН, миротворча діяльність ООН, операції з підтримки миру.

Постановка проблеми. Більш ніж сімдесят років ООН виступає єдиною універсальною міжнародною інституцією, яка відіграє помітну роль у процесі вирішення збройних конфліктів, що виникають у тих чи інших регіонах світу. Саме ООН належить провідна роль у проведенні міжнародних миротворчих операцій. Адже ООН володіє найбільшими матеріально-технічними ресурсами та має виключне право надавати мандат на розгортання таких операцій. Завдяки цьому, багато різних країн у своїй миротворчій політиці орієнтуються, перш за все, на рішення ООН і розглядають свою діяльність у підтримці миру як певний внесок у роботу цієї організації в галузі зміцнення миру і безпеки в усьому світі.

Діяльність ООН з підтримки миру розпочалася у 1948 р., коли група військових спостерігачів була направлена підтримувати перемир'я в арабо-ізраїльському конфлікті.

На сучасному етапі миротворчі місії ООН перебувають у багатьох країнах світу. В українському суспільстві, у зв'язку з подіями, пов'язаними з анексією АР Крим та збройною агресією Російської Федерації на Сході

України, тема миротворців обговорюється на всіх рівнях, адже сучасні загрози українській державності з боку РФ вимагають пошуку адекватної відповіді на щоденні виклики. Звернення до історичного досвіду діяльності ООН щодо врегулювання регіональних конфліктів є актуальним, адже він може стати корисним для вирішення військового конфлікту в Україні.

Аналіз досліджень. У науковій літературі є багато робіт, присвячених окремим питанням миротворчої діяльності ООН. Такі дослідники як В. Бруз [1] та В. Кучинський [5] безпосередньо досліджують проблему врегулювання міжнародних конфліктів та гуманітарних катастроф, проведення яких є одним із найважливіших завдань в діяльності ООН. Кризові явища в миротворчості ООН досліджував Г.І. Морозов [6]. В полі досліджень О.Г. Зайцевої – процес прийняття рішень РБ ООН і ГА ООН [2]. Більшість досліджень присвячені загальнотеоретичним питанням діяльності ООН. Серед праць зарубіжних дослідників слід назвати дослідження Д.М. Мелона [28], Л. Сворта і І. Фріслебена [29], які присвячені проблемі реформування РБ ООН. Х.Фульде, Л.Хультман і Д.Нільсон досліджують ефективність миротворців у захисті мирного населення [26]. В. Маєкава, Б. Арі та Т.-І. Гізеліс, аналізуючи матриці мирних угод від 1989 до 2010 р. доводять те, що великі місії ООН краще справляються зі своїми завданнями [27].

Необхідно зазначити, що відсутність загальновизнаного поняття операцій із підтримки миру призводить до різного тлумачення сутності дій ООН. Так, С.В. Бруз починає перелік операцій із підтримки миру з Перших Надзвичайних Сил ООН, утворених у листопаді 1956 р. після вторгнення військ Англії, Франції та Ізраїлю до Єгипту. У виданій ООН брошурі з підтримки миру і постконфліктної миротворчості в якості першого випадку таких операцій наводиться діяльність ООН зі спостереження за виконанням умов перемир'я в 1948 р. у зв'язку з арабо-ізраїльською війною [1, с. 109]. Натомість Г.І. Морозов вважає, що першою такою операцією була збройна акція під прапором ООН у Кореї в 1950 р. [7, с. 69].

На наш погляд, аналіз практики ООН дозволяє зробити висновок про те, що операції з підтримки миру здійснювалися ООН із 1948 р. Про це ж свідчить і відзначення у 2018 р. 70-річчя початку функціонування миротворчих місій Організації Об'єднаних Націй.

Мета статті полягає в дослідженні обставин виникнення концепції наглядових операцій ООН, як початкової форми миротворчих операцій та з'ясувати їх роль у миротворчій діяльності на прикладі роботи таких перших груп як Організація Об'єднаних Націй для спостереження за виконанням умов перемир'я (UNTSO) та групи ООН для спостереження в Індії й Пакистані (UNMOGIP).

Виклад основного матеріалу. Статут ООН (стаття 1) проголошує головним завданням Організації підтримання міжнародного миру та безпеки шляхом співробітництва держав-членів [24]. Загальновизнано, що внаслідок «холодної війни» механізм колективної безпеки, передбачений у Статуті ООН, практично не діяв. Але, починаючи з 1948 р., коли Радою Безпеки ООН була створена Операція ООН для нагляду за виконанням умов примирення в Палестині, Організація Об'єднаних Націй почала широко використовувати операції по підтриманню миру.

Яким же був шлях до створення такої організації? Після закінчення Другої світової війни, коли євреї зажадали створення держави в Палестині, чому протидіяли як арабські країни, так і місцеве населення, ситуація у Палестині надзвичайно загострилася. У лютому 1947 р. Великобританія, не зумівши самостійно вирішити це питання, оголосила про те, що проблема в цілому повинна бути передана у відання Організації Об'єднаних Націй.

Прийняття рішення з палестинського питання було покладено на Спеціальну комісію ООН по Палестині (UNSCOP), створену 15 травня 1947 р. на першій спеціальній сесії Генеральної Асамблеї [9], куди увійшли представники Австралії, Канади, Чехословаччини, Гватемали, Індії, Ірану, Нідерландів, Перу, Швеції, Уругваю та Югославії. 15 червня комісія прибула в Палестину для вивчення становища на місці. 1 вересня Спеціальна комісія

представила в ООН свою доповідь, в якій містився ряд рекомендацій, прийнятих комісією одноголосно: відміна мандату на Палестину, надання Палестині незалежності тощо [25].

29 листопада 1947 р. на Генеральній Асамблеї ООН була прийнята резолюція № 181 (II) [10] про поділ Палестини на єврейську і арабську держави. 33 держави проголосували «за», 13 – «проти», 10 утрималися.

Єврейській державі відводилося близько 56% території Палестини, арабській – 43%. На той момент в Палестині проживало близько 650 тис. євреїв і 1200 тис. арабів [4, с. 24]. При цьому єврейська держава отримувала територію, економічно більш розвинену, мала вихід до Середземного і Червоного морів.

План був прийнятий євреями з деякими побоюваннями. Палестинські араби не погодилися з ним на тій підставі, що він порушував положення статуту ООН, яке надавало народам право самим визначати свою власну долю.

14 травня 1948 р., після закінчення дії мандата Великобританії, було проголошено створення незалежної держави Ізраїль, на територіях, відведених євреям Організацією Об'єднаних Націй. Арабські держави, що не визнали Ізраїль, відразу ж після проголошення почали війну на його знищення [8, с. 110].

Зіткнення між арабськими та єврейськими поселенцями почалися ще в кінці 1947 р., коли євреї спробували встановити контроль над відведеними для них районами, а з травня 1948 р. почалася перша арабо-ізраїльська війна. У цих умовах ООН повинна була втрутитися.

Палестинська проблема постійно перебувала на контролі ООН, про що свідчать резолюції Ради Безпеки. 5 березня Рада Безпеки звертається до всіх урядів і народів, зокрема, всередині самої Палестини, і до народів сусідніх з нею країн вжити всіх можливих заходів для того, щоб попередити або зменшити заворушення подібні до тих, які мали місце в Палестині [14].

На спеціальній сесії Генеральної Асамблеї, яка проходила з 16 квітня по 14 травня 1948 р., Рада Безпеки, в зв'язку із збільшенням числа актів

насилюства і посиленням заворушень в Палестині, закликала сторони до припинення всіх військових і напіввійськових дій, про що свідчать резолюції Ради Безпеки [15], [16].

Уже 23 квітня 1948 р. Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію 48 (1948), за якою було створено групу воєнних спостерігачів під назвою Організація Об'єднаних Націй для спостереження за виконанням умов перемир'я (UNTSO) [18]. Ця операція була першою в історії по підтриманню миру, до її складу увійшло 648 військових та цивільних спостерігачів.

Щодо правомірності запровадження Радою Безпеки ООН нового засобу колективного вирішення міжнародних конфліктів є положення ст. 29 Статуту ООН, за якою Рада Безпеки може створювати такі допоміжні органи, які вона вважатиме необхідними для виконання своїх функцій [24]. Проте, беззастережно ототожнювати цю місію спостереження з категорією «допоміжний орган» не можна. Тим не менше, положення цієї статті дещо виправдовують пошук Радою Безпеки ООН нових шляхів виконання покладених на неї міжнародною спільнотою функцій щодо забезпечення миру та безпеки.

З метою «сприяння мирному врегулюванню ситуації в регіоні» Рада Безпеки заснувала пост Посередника ООН в Палестині (ним став граф Ф. Бернадотт (представник Швеції)), в обов'язки якого входило, докладати зусиль, спрямованих на забезпечення перемир'я в регіоні, закликати всі уряди до співпраці, заохочувати до мирного врегулювання [11]. На 331-му засіданні 2 червня 1948 р. Рада Безпеки уповноважила Посередника ООН встановити дату вступу в силу перемир'я, в консультаціях з обома сторонами і Комісією по перемир'ю, в якомога коротші терміни [19].

Перша група військових спостерігачів, яка заклала основи першої наглядової місії ООН прибула в регіон в червні 1948 р. 15 липня 1948 р. Рада Безпеки прийняла резолюцію, в якій постановила, що ситуація в Палестині являє собою загрозу миру. У резолюції зазначалося, що недотримання режиму припинення вогню буде витлумачено як порушення миру, що вимагає

негайного розгляду питання про примусові заходи відповідно до глави VII Статуту ООН [21]. Відповідно до цієї резолюції вступило в силу друге перемир'я. Таким чином, на спостерігачів покладалося серйозне завдання – контролювати дотримання умов перемир'я, порушення перемир'я означало б втручання наддержав.

Отже, точкою відліку в історії проведення операцій ООН із підтримання миру стало прийняття резолюції Ради Безпеки ООН 48 (1948 р.) Це був прецедент, який став основою для проведення операцій ООН із підтримання миру в майбутньому.

1949 р. під час Індो-Пакистанського (Кашмірського) конфлікту було сформовано групу ООН для спостереження в Індії й Пакистані (UNMOGIP). Її поява пов'язана із тим, що у серпні 1947 р. Індія і Пакистан здобули незалежність. В Акті про незалежність Індії, Кашмір мав право приєднатися або до Індії, або до Пакистану. Після того як Кашмір приєднався до Індії між двома країнами відбувається суперечка, яка переросла в бойові дії.

ООН взяла участь у врегулюванні конфлікту після того, як Нью-Делі під керівництвом діяльного і харизматичного Джавахарлала Неру вніс проблему кашмірського конфлікту на порядок денний Ради Безпеки ООН 1 січня 1948 р. З цього моменту ООН активно зайнялася пошуком способів вирішення тривалої кризи.

На 226-му засіданні 6 січня 1948 р. Рада постановила запросити представників Індії і Пакистану взяти участь в обговоренні цього питання без права голосу.

17 січня 1948 р. Рада Безпеки прийняла резолюцію 38 (1948), в якій звернулася із закликом до уряду Індії і до уряду Пакистану негайно вжити всіх необхідних заходів в рамках їх повноважень (включаючи відкрите звернення до своїх народів), спрямовані на поліпшення становища, і утриматися від будь-яких заяв та від вчинення або наміру вчинити будь-які дії, які можуть погіршити становище, в подальшому пропонувалося кожному з цих урядів повідомляти негайно Раді про будь-які істотні зміни в становищі [12].

На 229-му засіданні 17 січня 1948 р. Рада постановила, що Голова повинен запросити представників Індії і Пакистану взяти участь в безпосередніх переговорах під його керівництвом з метою знайти яку-небудь спільну основу, на якій можна було б створити умови для врегулювання проблеми [12].

20 січня 1948 р. Рада Безпеки прийняла резолюцію 39 (1948), якою вона заснувала Комісію Організації Об'єднаних Націй для Індії і Пакистану (КООНІП) з метою розслідування будь-яких суперечок і здійснення посередницького впливу в зв'язку з ними [13]. До складу Комісії мали ввійти представники трьох держав-членів ООН з яких один повинен бути обраний Індією, один – Пакистаном, а третій повинен бути призначений відповідно до обумовленої процедури. Комісії рекомендувалось якомога швидше виїхати на місце. Вона повинна була діяти під керівництвом Ради Безпеки і відповідно до директив, які вона отримує від неї. Комісія була наділена такими функціями: 1) розслідувати факти відповідно до статті 34 Статуту Організації Об'єднаних Націй; 2) здійснювати, не перериваючи роботу Ради Безпеки, будь-який посередницький вплив, який міг би усунути ускладнення виконувати вказівки, дані їй Радою Безпеки [13].

Резолюцією 47 (1948) від 21 квітня 1948 р. Рада Безпеки постановила розширити членський склад КООНІП до п'яти членів, а також рекомендувала використовувати спостерігачів з метою покласти край бойовим діям [17].

У числі членів КООНІП були: Чехословаччина (кандидатура якої була запропонована Індією 10 лютого 1948 р.), Бельгія і Колумбія (визначені Радою 23 квітня 1948 р.), Аргентина (запропонована Пакистаном 30 квітня 1948 р.); США (призначені Головою Ради 7 травня 1948 р. через відсутність згоди між Аргентиною і Чехословаччиною щодо члена Комісії, якого повинні були призначити вони).

Урядам Індії і Пакистану рекомендувалися заходи, які, на думку Ради, могли привести до припинення збройної боротьби і до створення належних

умов для вільного і неупередженого плебісциту для вирішення питання про приєднання штату Дхамму і Кашмір до Індії або до Пакистану [17].

За рекомендацією КООНП Генеральний секретар призначив Військового радника для надання підтримки Комісії з військових питань і надав в його розпорядження групу військових спостерігачів.

24 січня 1949 р. в район розташування місії прибула перша група військових спостерігачів ООН. Її метою стало здійснення контролю над дотриманням угоди про припинення вогню між Індією і Пакистаном в Дхамму і Кашмірі. Ці спостерігачі під командуванням Військового радника, стали ядром Групи військових спостерігачів Організації Об'єднаних Націй в Індії та Пакистані (ГВНООНП або англ. UNMOGIP) [3].

Завдання спостерігачів, як вони були визначені Військовим радником, включали взаємодію з місцевою владою в ході проведення розслідувань, збір максимальної кількості інформації і підготовку детальних і об'єктивних доповідей. Було рекомендовано уникати прямого втручання у відносини між протидіями сторонами або протидіяти армійським наказам. Ці положення залишалися в силі до укладення 27 липня 1949 р. в Карачі угоди про встановлення лінії вогню, контрольованої спостерігачами ООН.

На 382-му засіданні 25 листопада 1948 р. Рада Безпеки запросила доповідача Організації Об'єднаних Націй для Індії і Пакистану взяти участь в засіданні Ради. На цьому ж засіданні Рада постановила повідомити КООНП, що вона може розраховувати на повну підтримку Ради Безпеки і що Рада бажає, щоб вона продовжувала свою роботу з метою досягти мирного вирішення, а також звернути увагу урядів Індії та Пакистану на необхідність утриматися від будь-яких дій, що можуть погіршити військове або політичне становище і, завадять переговорам з метою досягти остаточного і мирного взаєморозуміння з цього питання [20].

27 липня 1949 р. в Карачі була підписана угода про встановлення лінії вогню, контрольованої спостерігачами ООН. Угода обумовлювало право КООНП розміщувати спостерігачів там, де вона визнає за необхідне, і

передбачала процедуру контролю над припиненням вогню на місцях, в якій брали участь командири місцевих підрозділів з кожного боку за підтримки військових спостерігачів ООН. Спірні питання передавалися на розгляд Військового радника, рішення якого було остаточним.

30 березня 1951 р., після ліквідації КООНП, Рада Безпеки у резолюції 91 (1951) ухвалила, що ГВНООНП продовжуватиме спостереження за виконанням угоди про припинення вогню в Кашмірі. Основними функціями Групи військових спостерігачів було здійснення спостереження та подання відповідних доповідей, розслідування скарг про порушення припинення вогню та представлення висновків кожній зі сторін і Генеральному секретарю [22].

Наприкінці 1971 р. військові дії між Індією і Пакистаном поновилися. Зіткнення відбувалися уздовж кордону Східного Пакистану і були пов'язані з рухом за незалежність в цьому районі, в результаті якого була утворена Республіка Бангладеш.

На момент вступу 17 грудня 1971 р. в силу угоди про припинення вогню ряд позицій, розташованих по обидві сторони від лінії припинення вогню 1949 р., вже перейшли з рук в руки. Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію 307 (1971), що містила вимогу дотримуватися припинення вогню у всіх районах конфлікту до тих пір, поки збройні сили не будуть виведені на свої відповідні території та позиції в повній відповідності до лінії припинення вогню в Джамму і Кашмірі, що знаходиться під наглядом ГВНООНП [23].

У липні 1972 р. Індія і Пакистан підписали угоду, що визначала контрольну лінію в Кашмірі, яка, практично, відповідала лінії припинення вогню, встановленій в 1949 р. відповідно до угоди, підписаної в Карачі. Одразу ж Індія заявила про припинення мандату ГВНООНП, однак, Пакистан не погодився з такою позицією. З урахуванням розбіжностей, які існували між двома сторонами щодо функцій і мандата ГВНООНП, Генеральний секретар вважав за потрібне заявити, що припинення діяльності ГВНООНП можливе тільки на підставі рішення Ради Безпеки. За відсутності такого рішення

ГВНООНП продовжує діяти на тих же умовах, які були обумовлені після припинення вогню в грудні 1971 р. Завдання ГВНООНП полягали у тому, щоб здійснювати, наскільки це можливо, спостереження за подіями, пов'язаними із суворим дотриманням угоди про припинення вогню від 17 грудня 1971 р. і подавати відповідні доповіді Генеральному секретарю [3].

ГВНООНП продовжує отримувати скарги на порушення режиму припинення вогню від військової влади Пакистану. Військова влада Індії не подавали скарг з січня 1972 р., більше того, ввела обмеження на діяльність спостерігачів Організації Об'єднаних Націй на індійській стороні Контрольної лінії. Однак вони як і раніше надають ГВНООНП приміщення, транспорт і надають їй інші послуги. Незважаючи на існуючі розбіжності між Індією і Пакистаном з приводу мандата і функцій ГВНООНП, місія продовжує залишатися в районі з метою спостереження за виконанням угоди про припинення вогню 1971 р.

Висновки. Таким чином, в ході врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту ООН виробила нові методи забезпечення миру. Наприкінці 1940-х – початку 1950-х рр. державами-членами була розроблена концепція наглядових операцій ООН, як початкової форми миротворчих операцій. Створення цієї концепції дало значний імпульс розвитку миротворчої діяльності ООН. У функції спостерігачів ООН входили: спостереження, складання щоденних доповідей, розслідування інцидентів, інспекція військових об'єктів. Таким чином, вони були основним джерелом інформації Ради Безпеки про ситуацію в регіоні. Сама наявність спостерігачів свідчила про зацікавленість світової спільноти в збереженні стабільності в Палестині.

29 травня 1948 р. було створено групу воєнних спостерігачів під назвою Організація Об'єднаних Націй для спостереження за виконанням умов перемир'я (UNTSO), що стало початком діяльності ООН з підтримання миру. З утворенням групи ООН для спостереження в Індії й Пакистані у 1949 р., відбувається вироблення нових форм і методів підтримання миру, а саме, місій

для з'ясування фактів, спостереження за проведенням плебісцитів, місій добрих послуг, груп примирення, спеціальних представників тощо.

В контексті проблеми хочеться звернути увагу на те, що згадані в статті регіональні конфлікти, не зважаючи на зусилля ООН, станом на сьогодні залишаються невирішеними. Автор вважає, що ООН повинна розробляти більш ефективні міри їх врегулювання. Адже нездатність міжнародного співтовариства вжити заходів для вирішення конфліктів та їхнього мирного врегулювання можуть спричинити розширення конфліктів і збільшення кола їх учасників. Відзначу, що ключовим завданням міжнародного співтовариства в наш час має бути розробка дієвих механізмів запобігання та подолання різного роду воєнних конфліктів. Це вимагає від керівництва ООН не тільки розробки нової тактики проведення миротворчих операцій, а й перегляду існуючої системи прийняття рішень.

Перспективи подальшого дослідження. Зважаючи на важливість вивчення досвіду колективного, узгодженого вирішення міжнародних конфліктів, запропонована у статті проблема потребує подальшої розробки через залучення нових документальних джерел та розширення географії дослідження миротворчих операцій, в яких брала участь ООН.

Список використаних джерел і літератури

1. Бруз В. С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів / В. С. Бруз. – К. : Либідь, 1996. – 112 с.
2. Зайцева О. Г. Международные организации: принятие решений / О. Г. Зайцева. – М. : ТК Велби, 1989. – 158 с.
3. Зверев П. Г. Индо-пакистанский конфликт и Группа военных наблюдателей ООН в Индии и Пакистане (ГВНООНИП): история и современность [Электронный ресурс] / П. Г. Зверев // Историческая наука. – 2013. – №4 (7). – С. 9 – 15. Режим доступа: <https://www.academia.edu/12257150> – (Дата обращения: 8. 01.2020).

4. Исаев Г. Ближневосточный конфликт. Эволюция проблемы / Г. Исаев // Ближний Восток: война и политика=Middle East : War and Politics. – М. : Изд. Дом Марджани, 2010. – 288 с.
5. Кучинський В. П. З розумінням потреби історичних змін (ООН та геополітичні виклики сучасності: роль та ефективність організації у розв'язанні глобальних проблем) / В. П. Кучинський // Політика і час. – 2004. – №3. – С. 3 – 8.
6. Морозов Г. И. ООН на рубеже XXI века (кризис миротворчества ООН) / Г. И. Морозов. – М. : [б. и.], 1999. – 95 с.
7. Морозов Г. И. ООН на рубеже веков (к 50-летию ООН) / Г. И. Морозов // Московский журнал международного права. – 1995. – №1. – С. 49–70.
8. Наринский М. М. История международных отношений. 1945 – 1976 / М. М. Наринский. – М. : РОССПЭН, 2004. – 264 с.
9. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН A/RES/106 (S-1) (1947). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://undocs.org/ru/A/160> – (Дата обращения: 20.11.2019).
10. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН A/RES/181 (II) (1948). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/A/RES/181\(II\)](https://undocs.org/ru/A/RES/181(II)) – (Дата обращения: 20.11.2019).
11. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН A/RES/186 (S-2) (1948). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/A/RES/186\(S-2\)](https://undocs.org/ru/A/RES/186(S-2)) –(Дата обращения: 5.08.2019).
12. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/38 (1948) S/651. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/38\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/38(1948)) –(Дата обращения: 5.08.2019).
13. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/39 (1948) S/654. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/39\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/39(1948)) –(Дата обращения: 20.11.2019).

14. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/42 (1948) S/691. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/42\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/42(1948)) –(Дата обращения: 20.11.2019).
15. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/43 (1948) S/714, I. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/42\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/42(1948)) –(Дата обращения: 17.12.2019).
16. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/46 (1948) S/723. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/46\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/46(1948)) –(Дата обращения: 20.11.2019).
17. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/47 (1948) S/726. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/47\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/47(1948)) –(Дата обращения: 17.11.2018).
18. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/48 (1948) S/727. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/48\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/48(1948)) –(Дата обращения: 15.10.2019).
19. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/50 (1948) S/801. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/50\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/50(1948)) –(Дата обращения: 20.11.2019).
20. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/51 (1948) S/819. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/51\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/51(1948)) – Название с экрана. – Дата обращения: 18.10.2019.
21. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/54 (1948) S/902. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/54\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/54(1948)) –(Дата обращения: 20.11.2019).
22. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/91 (1951) S/2017. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/91\(1951\)](https://undocs.org/ru/S/RES/91(1951)) –(Дата обращения: 18.10.2018).
23. Резолюция Совета Безопасности ООН S/RES/307 (1971). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [https://undocs.org/ru/S/RES/307\(1971\)](https://undocs.org/ru/S/RES/307(1971)) – (Дата обращения: 20.11.2019).

24. Статут ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010. – (Дата обращения: 6.12.2019).

25. Худышкина П. В. Организация Объединенных Наций и урегулирование арабо-израильского конфликта (1946 – 1950 гг.) [Электронный ресурс] / П. В. Худышкина, Ю. В. Запарий. – Режим доступа: http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/39477/1/uibch_2007_02_73.pdf (2019, январь). – (Дата обращения: 18.11.2018).

26. Fjelde H. Protection Through Presence: UN Peacekeeping and the Costs of Targeting Civilians [Electronic resource] / H. Fjelde, L. Hultman, D. Nilsson // International Organization. – 2019. – № 73(1). – С. 103 – 131. Retrieved from:

https://apps.webofknowledge.com/Search.do?product=WOS&SID=C1GfGziY7jqyRhyvEcU&search_mode=GeneralSearch&prID=addceb4f-f78f-4a58-bfc2-aa693ee7bee0 – (Дата обращения: 20. 11.2019).

27. Maekawa W. UN involvement and civil war peace agreement implementation [Electronic resource] / W. Maekawa, B. Ari, T.-I. Gizelis // Public choice. – 2019. – 3-4. – С. 397 – 416. Retrieved from: https://apps.webofknowledge.com/full_record.do?product=WOS&search_mode=GeneralSearch&qid=11&SID=C1GfGziY7jqyRhyvEcU&page=1&doc=4 – (Дата обращения: 25.01.2020).

28. Malone D. The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century / D. Malone. – L. : Lynne Rienner Publishers, 2004. – 746 p.

29. Swart L. Security Council Reform From 1945 to 2013. / L. Swart, J. Freiesleben. – N. Y. : Center for Reform Education, 2013. – 120 p.

References

1. Bruz, V.S. (1996). *ООН і врегулювання міжнародних конфліктів (UN and settlement of international conflicts)*. К.: Lybid, 1996. (in Ukrainian).

2. Zaytseva, O. G. (1989). *Mezhdunarodnye organizatsii: prinyatie resheniy (International organizations: decision making)*. M. : TK Velbi, 1989. (in Russian)
3. Zverev, P. G. (2013). Indo-pakistanskiy konflikt i Gruppy voennykh nablyudateley OON v Indii i Pakistane (GVNOONIP): istoriya i sovremennost (The Indo-Pakistani conflict and the United Nations Military Observer Group in India and Pakistan (UNMOGIP): history and modernity). *Istoricheskaya nauka*. 4 (7). 9–15. Retrieved from <https://www.academia.edu/12257150> (in Russian).
4. Isaev, G. (2010). Blizhnevostochnyy konflikt. Evolyutsiya problem (Middle East conflict. The evolution of the problem). *Blizhniy Vostok: voyna i politika = Middle East : War and Politics*. M.: Izd. Dom Mardzhani. (in Russian).
5. Kuchynskiy, V. P. (2004). Z rozuminniam potreby istorychnykh zmin (OON ta heopolitychni vyklyky suchasnosti: rol ta efektyvnist orhanizatsii u rozv'iazanni hlobalnykh problem) (Understanding the need for historical change (UN and geopolitical challenges of the present: role and effectiveness of organization in solving global problems).). *Polityka i chas*. 3. 3–8. (in Ukrainian).
6. Morozov, G. I. (1999). *OON na rubezhe XXI veka (krizis mirotvorchestva OON) (UN at the turn of the XXI century (the crisis of UN peacekeeping))*. M. (in Russian).
7. Morozov, G. I. (1995). OON na rubezhe vekav (k 50-letiyu OON) (UN at the turn of the century (to the 50th anniversary of the UN)). *Moskovskiy zhurnal mezhdunarodnogo prava*. 1. 49–70. (in Russian).
8. Narinskiy, M. M. (2004). *Istoriya mezhdunarodnykh otnosheniy. 1945 – 1976 (History of international relations. 1945 – 1976)*. M. ROSSPEN. (in Russian).
9. Rezolyutsiya Generalnoy Asamblei OON (Resolution of the UN General Assembly) A/RyES/106 (S-1) (1947). Retrieved from <https://undocs.org/ru/A/160> (in Russian).

10. Rezolyutsiya Generalnoy Asamblei OON (Resolution of the UN General Assembly) A/RES/181 (II) (1948). Retrieved from [https://undocs.org/ru/A/RES/181\(II\)](https://undocs.org/ru/A/RES/181(II)) (in Russian).
11. Rezolyutsiya Generalnoy Asamblei OON (Resolution of the UN General Assembly) A/RES/186 (S-2) (1948). Retrieved from [https://undocs.org/ru/A/RES/186\(S-2\)](https://undocs.org/ru/A/RES/186(S-2)) (in Russian).
12. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/38 (1948) S/651. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/38\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/38(1948)) (in Russian).
13. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/39 (1948) S/654. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/39\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/39(1948)) (in Russian).
14. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/42 (1948) S/691. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/42\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/42(1948)) (in Russian).
15. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/43 (1948) S/714, I. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/42\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/42(1948)) (in Russian).
16. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/46 (1948) S/723. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/46\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/46(1948)) (in Russian).
17. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/47 (1948) S/726. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/47\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/47(1948)) (in Russian).
18. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/48 (1948) S/727. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/48\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/48(1948)) (in Russian).
19. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/50 (1948) S/801. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/50\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/50(1948)) (in Russian).

20. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/51 (1948) S/819. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/51\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/51(1948)) (in Russian).

21. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/54 (1948) S/902. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/54\(1948\)](https://undocs.org/ru/S/RES/54(1948)) (in Russian).

22. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/91 (1951) S/2017. Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/91\(1951\)](https://undocs.org/ru/S/RES/91(1951)) (in Russian).

23. Rezolyutsiya Soveta Bezopasnosti OON (Resolution of the UN Security Council) S/RES/307 (1971). Retrieved from [https://undocs.org/ru/S/RES/307\(1971\)](https://undocs.org/ru/S/RES/307(1971)) (in Russian).

24. Statut OON (United Nations Statute). Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (in Ukrainian).

25. Khudyshkina, P.V., Zapariy, Yu.V. (2019) Organizatsiya Obedinennykh Natsiy i uregulirovanie arabo-izraelskogo konflikta (1946 – 1950 gg.) (The United Nations and the settlement of the Arab-Israeli conflict (1946 – 1950)). Retrieved from http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/39477/1/uibch_2007_02_73.pdf (in Russian).

26. Fjelde, H., Hultman, L., & Nilsson, D. (2019). Protection Through Presence: UN Peacekeeping and the Costs of Targeting Civilians. *International Organization*, 73(1), 103-131. https://apps.webofknowledge.com/Search.do?product=WOS&SID=C1GfGziY7jqyRhyvEcU&search_mode=GeneralSearch&prID=addceb4f-f78f-4a58-bfc2-aa693ee7bee0 (in English).

27. Maekawa, W., Ari, B., Gizelis, T.-I. (2019). UN involvement and civil war peace agreement implementation. *Public choice*. 178. 3-4. 397–416 DOI: 10.1007/s11127-018-0602-9 https://apps.webofknowledge.com/full_record.do?product=WOS&search_mode=G

[eneralSearch&qid=11&SID=C1GfGziY7jqyRhyvEcU&page=1&doc=4](#) (in English).

28. Malone, D. (2004). *The UN Security Council: From the Cold War to the 21st Century*. L. : Lynne Rienner Publishers. (in English).

29. Swart, L., Freiesleben, J. (2013). *Security Council Reform From 1945 to 2013*. N. Y. : Center for Reform Education. (in English).

SKRIPNIK Olena – *Candidate of Historical Sciences, Associate docent of world history and methods of teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, 28 Sadova Street, Uman, postal code 20300, Ukraine (olena-skripnik@meta.ua)*

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1904-3468>

ResearcherID is: B-3343-2019 (<http://www.researcherid.com/rid/B-3343-2019>)

UN PEACEKEEPING: THE ORIGINS OF THE CONCEPT OF OVERVIEW OPERATIONS

Summary. *The purpose of the article is to explore the circumstances surrounding the emergence of the concept of UN oversight operations as the initial form of peacekeeping operations and to clarify their role in peacekeeping through the work of such first groups as the United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO) and the United Nations Military Observer Group in India and Pakistan. The methodology of the research based on the principles of systemicity, authenticity, historicism, logics. General scientific (analysis, synthesis, generalization) and special-historical (historical-typological, historical-system) methods have been used. The events are considered according to their interrelation and in the totality of the revealed historical facts. The scientific novelty is that for the first time the historical aspect of UN involvement in resolving regional conflicts of the second half of the twentieth was explored, since most of the works were written by professional*

lawyers, political scientists, etc., and thus, due to the specific nature of their research, historical aspects could not be covered in full.

Conclusions. *In the course of the settlement of the Arab-Israeli conflict, the United Nations has developed new methods of peacekeeping. In the late 1940-s - early 1950-s, the concept of UN oversight operations as the initial form of peacekeeping operations was developed by member-states. The creation of this concept gave a significant impetus to the development of UN peacekeeping. The function of the UN observers included: surveillance, daily reports, incident investigations, military installations inspection. Thus, they were the main source of information for the Security Council on the situation in the region.*

On May 29, 1948, a group of military observers called the United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO) to monitor the truce was created, which is considered was reference to the history of this crucial and necessary UN activity. In 1949, the United Nations Group on India and Pakistan (UNMOGIP) formed. The experience of these first groups became the basis for developing other forms and methods of peacekeeping: missions to find out the facts, plebiscite observations, good-service missions, reconciliation teams, mediators and special representatives, and more.

The author draws attention to the fact that regional conflicts mentioned in the article, despite the efforts of the UN, remain unresolved today, so the UN should develop more effective measures for their settlement.

Key words: *UN, UN General Assembly, UN Security Council, UN peacekeeping, peacekeeping operations.*